

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Læsæ Majestatis. Vis publica, aut privata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

quæ restituit in statum pristinum. *Reg. III. ibid.* Cùm plures Personæ criminis ejusdem suspicione involvuntur, Purgatio ab uno facta aliorum nomine & consensu, eundem effectum, quoad ipsos, parit.

Si suspectus monitus, ut suspicionis causas præcitat, id non præsterit, iterum suspendi debet juxta *Regulam I. Quæst. II.* quæ agit de rebus purgationi affinis. *Regula II. ibid.* nihil dicit, quod non contineatur in *Regula I. Quæstionis*; nam crimina notoria & ea, quæ probata sunt, excludunt à purgatione; cui locus non est, nisi cùm crimen probari nequit.

OBSERVATIONES in CAP. XV. de JUDICIIS PUBLICIS *speciatim sumptis.*

Per Judicia publica Autor hic intelligit Crimina, quorum alia Capitalia sunt, alia non Capitalia. *Caput* hoc ad Crimina Capitalia pertinet, nempe Crimen Læse Majestatis, Vim publicam, Raptum Mulierum, Homicidium, Adulterium, sub quo Incestum, Stuprum & Sacrilegium comprehenditur; Falsum, Magiam.

Fusus de quatuor ultimis speciebus differit, quàm de cæteris: indicat Canones de iis loquentes: notat causas eorum, aut species, effectus, consecutiones, pœnas accusationis, quoad Judicem & Accusatorem. Argumentum in *Quæstiones* distribuitur, quæ solvuntur enumeratione casuum, cum Exceptionibus. Aliquando distribuitur in Regulas, quæ nihil, præter casus singulares, continent, sine Exceptionibus.

LÆSÆ MAJESTATIS.

De Crimine Læse Majestatis agens, quinque causas accusationis hujus criminis enumerat, nempe conspersionem in Principem, aut in Rem-Publicam; facinus in Magistratum, vel ejus Officiales; rerum Christianis noxiarum suppeditationem Hostibus Fidei; Maledictionem in Papam; Contumeliam Principi aut Magistratu inuflam: *Cap. 1. de Maledicis* loquitur solum de casu, quo proferuntur verba Ecclesiæ Romanæ contumeliosa, nec dicit, hoc crimine lædi Majestatem; pœna, quæ crimine ejusmodi punitur, id non probat, quæ nihil aliud est, quàm mera suspensio ab Officio aut Beneficio. Porro, Læse Majestatis crimen Depositionem & Excommunicationem meretur; perpetrã igitur laudatur hoc *Caput* ad probandum, Maledictionem in Papam, Majestatem lædere. *Exceptio* generalis in gratiam ejus, qui conspersionem & Conficis prodit, non est justa, hæc enim revelatio à pœna tantum, non verò ab accusatione criminis liberat.

Quæstio II. agens de illis, qui crimine hoc postulari queunt, *Regulã I.* numerat filios eorum, qui convicti & damnati fuerunt; quod locum habet solum erga pœnam: & *Regulã II.* eum, qui pro damnato obsecrat. *Quæst. III.* quoad pœnas hujus criminis, remittit ad Canones aut Leges *Quæstione I.* laudatas. *Quæstio IV.* indicat solum Textus de Præmiis Delatoris loquentes.

VIS PUBLICA, AUT PRIVATA.

Quod dicit de causa hujus Judicii, sub unicâ *Regulã* collocari potest; nempe solum Magistratum vi & coactione uti posse, sive per se ipsum, sive per alios, atque adversus eum solum, in quem auctoritatem habet. Nihil dicit *Quæst. II.* quod alii cuilibet crimini non conveniat: scilicet, punitionem ipsius ad Judicem Loci pertinere. *Quæst. III.* loquens de pœnis hujus criminis, indicat Textus, qui illud Excommunicatione, aut pœnis sæcularibus afficiunt.

RAPTUS MULIERUM.

De causis hujus Judicii differitur in *Quæstione I.* cuius summa hæc est: is, qui rapit Mulierem, in quam nullum jus legitimum habet, eaque abutitur, Raptus reus est, nisi Mulier consenserit; & is, qui ducit vir-

Tom. I.

ginem Deo dicatam, pro Raptore habetur. *Causa* earumque *Exceptiones* perspicue aperiuntur, removen-turque difficultates. *Exceptio tertia* communis est omni sceleri Capitali, cujus pœna vitatur, confugiendo ad Ecclesiam.

Quæst. II. Qui possint hujus criminis postulari? est extensio *Regulæ* ad Socios sceleris. In *Regulam* unicum contrahi possunt tres *Regulæ Quæstionis III. de penis Raptus*: nempe, Jus Canonicum hoc facinus Excommunicatione, aut Penitentia solum; Jus verò Civile morte afficit.

Regula I. Quæst. IV. de consequentiis Raptus, expositione indiget; puella enim rapta, & vim passa, Corporis Castitatem amittit, salvâ puritate animæ; itaque falsum est absolute loquendo, Castitatem Raptæ non esse ablatam, & singuli Textus ab Autore laudati contrarium probant, quoad Corpus.

Secunda falsa est ex aliquo sensu, ut cernitur initio *Quæst. V. Caus. III.* nam Virgines in odium Christianæ Religionis vim, cui nullatenus consenserint, passæ, merito superant alias Virgines; duplicem coronam sperare debent: cùm autem S. Leo loco laudato dicit, eas aliis adæquare se non debere; id suadet, ad majorem humilitatem ipsis insinuandam, & eliciendum gemitum super tantâ jacturâ.

Tertia non est vera, nisi in Foro interiori, in quo Raptor injuriam puellæ, erepto ipsius honore iniq̄tam, refarcire tenetur; sed falsa est in Foro exteriori, cùm Leges eum inhabilem faciunt ad ducendam ejusmodi Mulierem, prohibentque ipsam ac Parentes ejus assensum ad tales nuptias præbere.

HOMICIDIUM.

Hic proponuntur *Regulæ & Exceptiones* expositione indigentes, sine quâ falsæ aut periculose sunt. Agendo de causis hujus Judicii, pro *Regulã* generali proponere debuisset, *Quemlibet extrâ casus permisso occidentem, huic Judicio obnoxium esse*: tum eos casus retulisset, qui sunt, 1. Casus inculpatæ tutelæ à Jure Naturali approbati. 2. II, in quibus auctoritate publicâ fit occisio, v. gr. in Bello, & in administratione Justitiæ Criminalis.

Distinguendi erant Casus, in quibus Homicidium imputatur, quamvis patratum non fuerit; tales sunt. 1. Is, quo quis arma sumpsit & perexit in locum, ut occideret; 2. Casus Abortus ante animationem Fœtus procurati; 3. Potionis sterilitatem inducentis.

Distinguendi erant etiam ii, in quibus homicidium per imprudentiam, aut negligentiam culpabilem patratum fuit, quales sunt ii, qui vitari potuissent, si diligentia necessaria adhibita fuisset.

Denique, distinguendi erant casus, in quibus peccata quædam homicidio comparantur, sive quia ejus malitiam æquant, sive quia ipsi occasionem præbere possunt, sive quia præsumptionem pariunt, consensum ei præbitum fuisse, sive quia occiditur anima: tales sunt, inter alios, qui sequuntur. 1. In quo quis cùm à morte liberare aliquem potuisset absque suo periculo, non liberat. 2. In quo Fratrem quis odio habet, aut de illo detrahit, aut in quo malum alicui persuadet.

Harum Distinctionum Beneficio varii casus discernuntur, quorum alii sunt vera homicidia, aut flagitiosa, aut inculpata; alii malitiam ejus, aut similitudinem cum eo habent; alii homicidii imputationem patiuntur. Sic omnes Exceptiones comprehenduntur sub *Regulis* & exponuntur, ita, ut unusquisque Studiosorum Juris eas suo Marte facere, erroremque vitare possit.

Autor deinde ad Exceptiones transiens, dicit, posteriores *Causas*, de quibus egit iis non determinatis, non habere locum, nisi in Foro interiori; ipsas tamen recensuerat inter justas accusationis Causas, quæ ad Forum exterius duntaxat pertinet.

A a

Quod

Quod insinuat in Exceptione *Prima*, homicidium fortuito patratum non esse justam accusationis causam, falsum est, cum homicidium prævideri potuit ac debuit. v. gr. cum Parentes pueros suos in cubili suo collocant, mortuosque eos reperiunt cum signis suffocationis; hoc enim in casu puniuntur ut Homicidæ, licet mitius, quam si eos consulto oppressissent; distinguere debuisset inter casum voluntarium & involuntarium.

Quod dicit in *REGULA Secunda*, eum, qui occidit aliquem, ad se aut alium tuendum non reputari homicidam, non est verum, nisi in casu. *Can. ult. CAUS. XIII. QUÆST. II.* quo scilicet opprimit latro vitam perinde ac bona aggressus, à cuius impetu se quis cum liberis, uxore ac Parentibus eripere non poterat. Casus hic jure excipitur, quia unicuique licet conservationi suæ, *Suorumque* invigilare, ut nominatim fert *Canon*; proximi autem Parentes eodem in periculo versantes, multò cariores sunt, quam bona. Extrà hunc casum aut alium similem, si ad tuendum alium quis occiderit quempiam, is à crimine non vacaret, posito quòd cum alio laessitus non fuisset; is enim non est legitimæ tutelæ casus, à culpâ immunis declaratus in Concilio Viennensi *CLEMENTINA de Homicidio*, quæ illud Homicidio per furiosum patrato exæquat.

Exceptio IV. falsa est; nulla enim est Lex Principum, quæ Excommunicatos occidere permittat.

Quinta & Sexta sunt perniciosæ, quippè Angelus tenebrarum Angeli lucis speciem ementitus, Devotis inspirare potest, Dei interesse, ut quasdam personas occidant, earumque cadem in nomine Dei imperare. *QUÆST. II. De iis, qui homicidii postulari possunt*, reducit ad *Primam*, quinam homicidæ dici debeant, aut sint. *Regulæ VII.* quibus solvitur atque exponitur, ad hanc rediguntur: accusari possunt quicumque in homicidium influunt. *Canones* hic laudati Homicidas tantum vocant eos, de quibus loquuntur, ideò quòd aliquatenus cædis sint participes.

In *QUÆSTIONE III. De penis homicidii*, sub *Regulis VIII.* Autor casus variorum homicidii generum colligit, & pœnas, quibus singula afficiuntur, ita ut unaquæque *Regula* unicum homicidii genus spectet, exceptâ *Primâ*, quæ de homicidio generatim loquitur. Hos omnes casus in *Regulam* unicam contrahere potuisset, dicendo, variis pœnis affici homicidium, ratione habitâ circumstantiarum ipsius; id probant collectæ *Regulæ*.

QUÆST. IV. nihil continet præter Decisionem casus Irregularitatis ex homicidio provenientis; scilicet, hac in re Clericus se reputare Irregularem debet, in dubio, an is, quem percussit, ex vulnere mortuus sit. Eximiam occasionem nactus erat exponendæ hujus speciei Irregularitatis ex homicidio nascentis, & quæ est una ex penis ipsius; de hoc tamen casu loquitur duntaxat, tanquam adjuncto.

PLAGIUM.

Nihil aliud dicit Autor de *Plagio* nisi, Plagiarios morte affici; nec monet Plagiarium, eum esse, qui Personas liberas subripit.

ADULTERIUM & STUPRUM.

Sub his verbis, quæ certas duntaxat obscœnitatis species designant, Autor de cæteris differit, Incestu, Fornicatione, Sodomîâ, Conjunctione qualibet extrà Matrimonium, amore dissoluto Uxoris propriæ. Ut ritè ordinarentur ea, quæ dicit in *Primâ* Quæstione, ubi agit de causis hujus Judicii, id est accusationis Adulterii aut Stupri, observare debuisset, crimina obscœnitatis, sub illis duobus, aut eorum nomine latissimè sumpto comprehendî posse: tum dixisset, omnem Conjunctionem extrà legitimum Matrimonium illicitam esse; eam verò, quæ est contra naturam tam inter ipsos Conjugatos prohiberi, quam inter cæteros; deindè gradatim species lustravisset à minùs gravibus ad graviore, loquendo 1. de Fornicatione; 2. de Stupro; 3. de Adulterio; 4.

de Incestu; 5. de Peccatis contra naturam, Sodomîâ, & Bestialitate. Mera fornicatio huic *Titulo* convenire non videtur; quia non est causâ Judicii publici: idem est de amore perverso uxoris, de cohabitatione cum uxore Adulterâ, extrà casum publicum, undè nascitur suspicio, virum esse criminis conjugis suæ conscium.

Exceptio ultima *Causæ IX.* falsa est; nam maritus, qui aliam uxorem, dimissâ priore, ducit, est in casu Bigamiæ actualis.

Cum ex Exceptionibus generalibus VIII. Causarum II. suprâ relatarum, sola *Octava* vera sit, ut ipse fatetur, generatim statuere debuisset, ex omnibus Exceptionibus seu Excusationibus criminum obscœnitatis, quæ leguntur in Jure, quas retulerat, unicam esse legitimam, nempe ignorantiam facti, quâ maritus cum aliâ muliere sive conjugatâ, sive cognatâ, sive virgine, concumbit, bonâ fide, credens se cum verâ uxore cohabitare.

Quod dicit in *Regulâ I. QUÆST. II.* maritum Adulterii postulare non posse uxorem, si Adulterio sit ipse maculatus, exolevit. Idem est de eo, quod dicit in *Tertia*, solos Cognatos ad accusationem incestus admitti.

In *QUÆST. III.* de penis, Autor loquitur de duabus aliis spurciæ speciebus: nempe Sacrilegio à Presbytero aut Moniali admisso, & Incesto Spirituali Sacerdotis cum filiâ spirituali sive per Baptismum, sive per Pœnitentiam susceptâ. Alteram speciem nomine peculiari earentem adjicit, nempe contubernium mulieris cum servis suis. 1. Trium Regularum *QUÆST. IV.* de adjunctis accusationis Adulterii, nihil huic Judicio peculiare continet: nam Juramentum Accusatoris in omnibus Causis Criminalibus requiritur.

Idem est de *Tertia*; nam Confessio unius è focus coram ipsius Juce facta, probationis vim non habet adversus alios, qui aliis Judicibus subjacent: aliud dicendum esset, si coram eodem Juce, atque eodem Juce procederetur. Vid. *GONZALEM. Cap. V. de Adulteriis.*

FALSUM.

Autor agens de causis, ob quas criminis falsi quis accusari potest, incipit à genere, cujus Definitionem omittit, quod faciendum erat, dicendo post *JUSTINIANUM*, *Falsum* esse imitationem & corruptionem Veri: indè tra- fit ad species, quarum generaliores sunt suppressio veritatis in casibus, in quibus ea exponi debet, & expressio rei veritate lædentis. Hæ duæ *Falsum* tantum continent, quod committitur aut verbo, aut scripto: Reliquæ species *Falsi* comprehenduntur sub *falso* facti consistentis in adulteratione Monetæ sive in Imagine, sive in pondere, sive in materiâ. 2. In adulteratione Mensurarum & Ponderum, 3. Mercium, miscendo malas cum bonis. 4. In subrogatione speciei minùs bonæ, speciei meliori, in Contractibus Venditionis aut Permutationis, 5. In corruptione Instrumentorum Publicorum. Alia est species criminis *Falsi*, consistentis in usu *falsi* sive Instrumenti, sive Monetæ, sive Mercis, in præjudicium tertii. His speciebus adjicienda est suppositio Personarum.

Autor referens causas hujus accusationis, primam omittere debuisset, quæ reperitur in omnibus aliis, velut genus in speciebus: cum dolus *falsum* criminale efficiat, de ipso loqui debuisset in prima causa, & ordine cæteras disponere neglexit; quo tamen nihil magis est necessarium in ejus Methodo. Plures assert, quæ affinitatem cum *Falso* habere non videntur, ideòque monere debuisset, hoc crimine se astringere eum, qui se, vel alios objicit periculo in illud cadendi, quales sunt ii, qui falsas Epistolas non lacerant, aut iis, ad quos pertinent, non restituant; ii, qui Rescripta Pontificia accipiunt ab alio, quàm ab ipso, aut Ministris ejus; ii, qui pecuniam accipiunt ad accusandum aut deponendum, aut neutrum faciendum; Testes, qui alterutri Parti detegunt suam depositionem, quâ utraque abuti potest. Gestatio vestis virilis à muliere, inducit in errorem, perindè ac crimen *falsi*. Fortè hæc est ratio *Causarum* 3. 4. 7. 11. 12.

REGULÆ V.